

a cél hamarabbi elérését: a betűnek, a szónak a széles rétegekhez való eljutását, mert csak így lehetséges az anyagi gondokat leküzdve intenzívebb produktív munkát fejtsen ki a jugoszláviai magyar kisebbség fiatal írógárdája. Ez a munka pedig a falu életének, kulturális, társadalmi és gazdasági életének bemutatása kell, hogy legyen, mely nélkülöz minden gúnyt és sértést.

S ha ezt az irányt betartja kisebbségi író, akkor nem kell többet siránkoznia a vajdasági kultúrközöny és patópáloskodás miatt.

Horváth Dénes

Fiatalok és öregek

A fiatalok és öregek, a fiúk és apák közötti ellentétek kérdése már ősidők óta ismeretes, de soha nem mélyült ki annyira a szakadék a két nemzedék között, soha nem küzdött a fiatalok tábora az öregek ellen olyan hevesen, mint ma. Azelőtt minden időben csupán szórványos jelenség volt az öregek és fiatalok közötti küzdelem. A világháború után bekövetkezett nagy gazdasági megrázkódtatás hozta magával első ízben azt, hogy a fiatalok szinte teljes számban, testületileg szembehelyezkedtek az öregekkel. (Félreértések elkerülése céljából: csak az értelmiségi pályák fiataljairól és öregjeiről van itt szó). A szembehelyezkedés nemcsak a szórványosan előforduló álláshalmozó öregek, hanem a silány keresetért dolgozó idős családapák ellen is irányult. A megélhetés harca annyira kiélesedett, hogy az életbe indult fiatalok nem igen nézték, — helyesebben: nem nézhették — szegény vagy gazdag ül bent az áhitott, biztos kenyeret jelentő állásban, mert a falat kenyérről kellett gondoskodni. Hogy melyiknek van igaza, azon kár vitatkozni, mert mindkettő a maga teljes igazáért harcol: a fiatal a jövőjét akarja biztosítani, az öreg pedig évtizedes munkájának eredményét szeretné megtartani és családjáról, gyermekeiről akar gondoskodni.

Érdemesebb azon gondolkodni, hogy a fiatal vagy az öreg munkájának van nagyobb értéke, az ember életének fiatalabb vagy öregebb korában tud többet és jobbat termelni?

Nézzünk szét a történelemben. Az ókori tanító bölcsök mind öregek, sőt aggok voltak. Ez természetes is, mert az ókori tanulási, elmefejlesztési mód hasonlíthatatlanul nehezkesebb és lassúbb volt, mint ma. Viszont ma nemcsak öreg, hanem fiatal (30 éven alul) is lehet bölcs, mélyen gondolkodó. Ezt bizonyítja a legújabb kor számos példája. Egyetemi katedrát már sok ízben kapott 30 évnél fiatalabb ember. Egyik legismertebb példa Weininger, aki alig húsz egynéhány éves életében nagyjelentőségű szekszuálpszichológiai műveket írt.

Az ókor legragyogóbb sikereket elért hadvezére Nagy Sán-

dor volt, aki harminc éves korában már az egész akkori ismert világot meghódította. Kitűnő nevelése párosult éles eszével, rendkívüli ifjú becsvágyával és sikert sikerre halmozott, amíg fegyelmezni tudta magát.

Raffaello Santi, az olasz újjászületés remek festője szintén még a harmincon innen alkotta legbecselesebb műveit és — a harmincadik életévét nem sokkal élte túl.

Mozart már gyermekkorában csodálatos tehetséget árult el és harmincöt évig tartó rövid életében teljesen be is váltotta azokat a reményeket, amelyeket indulása idején keltett.

Napoleon harmincéves, amikor a híres olasz hadjáratot vezeti és a campoformoi békében megveti Franciaország másfélévtizedes viláгурalmának alapját.

Rossini, az olasz opera egyik legragyogóbb mestere ifjúságában írta meg maig is friss, vonzó operáit. Kései honfitársa, Mascagni az érett ifjúság első hatalmas fellobbanásában írta meg a halhatatlanná vált Parasztszületet. Huszonhétéves volt, amikor a Cavalleria Rusticanát bemutatták és azóta sem tudta még csak megközelíteni is első nagy művének értékét és sikerét.

Itt van Petőfi is, az ifjúságnak ma is rajongásra méltó ideálja, akinek vakító fényvel magasbaszökellő pályája mindennél ékebben bizonyítja az ifjúság komoly termőerejét.

Csak néhány szembeötlő példát említettünk, de száz és száz esetet is hozhatnánk fel annak a dokumentálására, hogy az ifjúság nemcsak a korával járó forrongás, kifejlődésből kifolyólag képes rövid és kétesértékű munkakifejtésre, hanem a legkomolyabb feladatokkal is megbirkózik.

A főntebb említett példaképek már valamennyien a történelemben élnek — de itt vannak előttünk a ma fiatalja, a nem szórványosan, de mondhatnánk tömegesen jelentkező fiatal emberek, akik a legkomolyabb élethivatásban is imponáló képzettséggel indultak az életnek . . . (Sajnos, meg kell jegyeznünk, hogy ez az utóbbi kitétel csak elenyésző százalékban vonatkozik a mi kisebb-ségi fiataljainkra).

Az egyforma mérték kedvéért meg kellene említeni néhány olyan nagy embert is, aki csak az öregség küszöbén kezdte el pályafutását. Ilyen ember, akinek csak az öregség hozta meg alkotóerejének frissességét és teljességét — nincs sokkal több, mint fiatalon termést adott zseni. Felsorolhatnánk számos ismert történelmi alakot, de elég, ha csak egy jellemző példát említünk: Anatole France-ot. Az „utolsó klasszikus” francia író nyolc évtizedes életének első felét tanulással, szemlélődéssel, szürke próbálgatásokkal töltötte el és hatalmas tehetsége csak abban az életkorban bontakozott ki, amikor más már pihenni készül.

A történelmi példák kellőleg igazolják azt, hogy az emberben fiatalabb éveiben is felbuzoghat a legkomolyabb termő erő. Nézzük most már a mai helyzetet, amely teljesen más feltételeket állít a fiatalok érvényesülése és termelése elé, mint bármely elmúlt korszak.

Ma az ember 24—26 éves koráig a gyakorlati élet és a tudománynak úgyszólván minden terén teljes alapossággal kiképezheti magát. Megszerezheti azt a tudást (sőt még sokkal többet is) amire a közép- és ókorban egy hosszú emberélet volt szükséges. A régi tudósoknak a korrallal együtt gyarapodó tapasztalatokon kívül éppen az időben, előrehaladottabb korokban volt beérhetetlen előnyük a fiatalokkal szemben. Ma megváltozott a helyzet, a tehetőségnek nem szükséges négy-öt évtized, hogy kifejlődjék.

A tanulás idejének viszonylagos összezsugorodása élesítette ki a harcot az öregek és a fiatalok között. Ebben a küzdelemben az öregeknek helyzeti energiájukban (birtokon belül vannak) nagyobb tapasztaltságukban és gyakorlottságukban rejlik az előnyük. Hátrányuk viszont a korrallal járó nehézkesség, a jobb időkből visszamaradt nagyobb igények és a régi szellemi irányzatokhoz való ragaszkodás, az újtól való bizonyosfokú idegenkedés, valamint — ez sem jelentéktelen — az életben való csalódás.

A fiatalok előnye a kisebb igények (fél és negyed fizetésért dolgoznak) az új iránt való szintén korrallal járó fogékonyság (újítások megértése, újításokra való törekvés) és a nagyobb munkakedv és munkabírási. Hátránya a tapasztalat- és gyakorlottság hiánya.

Az öregek és fiatalok közötti természetes szakadékot a kegyetlen idők szélesítették ki ijesztő szakadékká. A logikus és józan emberi értelem arra int, hogy ezt a szakadékot ne mélyítsük tovább, hanem igyekezzünk áthidalni. A megélhetésért folyó küzdelem elkerülhetetlenül éles — de azért soha nincs szükség az öregek, vagy a fiatalok elleni tervszerű hadjáratra. Az élet változékonysága ugyanis lassanként kicseréli az embereket, a legnélkülözhetetlenebb vagy a legártalmasabb öreg is egyszer kidől a munkából és a legkeservesebben küzdő fiatalból is egyszer kenyérért és családjáért aggódó öreg lesz.

Ami ellen a munkára vágó fiataloknak és az emberséges érzésű öregeknek egyaránt küzdeni kell, az az álláshalmozás. Aki a mai inséges világban két-három helyről is húz fizetést, amikor egy állásból is megélne, az bünt követ el, mint az, aki a közteherviselésből kivonja magát, vagy a közjavakból sikkaszt.

Megértésre és együttműködésre kell törekedni az öregek és fiatalok között és feltétlen küzdeni az álláshalmozó öregek ellen.

Tóth-Bagi István

A „Híd“ a vajdasági magyar fiatalok egyedüli sajtóorgánuma!